

ULUSAL VE ULUSLARARASI DÜZENLEMELER ÇERÇEVESİNDE FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ*

Dr. Öğr. Üyesi Şuayyip Doğu DEMİRCİ^a
Arş. Gör. Dr. Merve KIYMAZ KIVRAKLAR^b

Ampirik Araştırma
(Empirical Research)

*Muhasebe ve Vergi
Uygulamaları Dergisi
Nisan 2018; Özel Sayı: 508-531*

ÖZ

Şirketlerin faaliyetlerini sürdürebilmek ve yatırım yapmak için, ihtiyaç duydukları varlıklardan birisi de duran varlıklardır. İhtiyaç duyulan duran varlıklar ise, satın alma ve kiralama yoluyla temin edilmektedir. Finansal kiralama adı verilen bu işlemde şirketler almak istedikleri varlığı finansal kiralama şirketlerinden belli bir süre zarfı için kiralamakta, kira süresi bittikten sonra ise genellikle cüzi bir meblağ karşılığında satın almaktadırlar. Finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ile ilgili ulusal ve uluslararası düzenlemeler bulunmaktadır. Vergi Usul Kanununun yaptığı ulusal düzenlemelerin yanı sıra Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından hazırlanan ve Türkiye’de 24.02.2006 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan TMS 17 Kiralama İşlemleri standardı bulunmaktadır. Ayrıca, IASB tarafından Ocak 2016 tarihinde konu ile ilgili ikinci bir standart yayınlanmıştır. UFRS 16 Kiralama İşlemleri olarak adlandırılan bu Standart 1 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe girecektir. Son olarak Kamu Gözetim Kurumu (KGK) tarafından Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) tam seti uygulamayan ama bağımsız denetime tabi olan şirketler için çıkartılan ve 29 Temmuz 2017 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) bulunmaktadır. Bu çalışmada Finansal Kiralama işlemleri hem kiraya veren hem kiralayan açısından dört düzenleme çerçevesinde incelenmiş ve farklılıkları ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Finansal Kiralama, UFRS, BOBİ FRS

JEL Kodları: M41, M48

* Bu makale, 13-17 Aralık 2017 tarihinde Erzurum’da düzenlenen 4.Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresinde sunulmuş olan özet bildirinin genişletilmiş tam metnidir.

^aİzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İşletme Bölümü, Muhasebe ve Finansman A.B.D. suayyipdogus.demirci@ikc.edu.tr

^bSakarya Üniversitesi, İşletme Bölümü, Muhasebe ve Finansman A.B.D. mervekiymaz@sakarya.edu.tr

ACCOUNTING FOR FINANCIAL LEASING TRANSACTIONS WITHIN NATIONAL AND INTERNATIONAL REGULATIONS

ABSTRACT

Long term assets are one type of the assets that companies need to sustain their activities and to make invest. Long term assets that are needed are obtained through purchasing and leasing. In this process, called financial leasing, companies rents assets from leasing companies for a certain period and after the end of the rental period they usually buy these assets for a small amount. There are different national and international regulations regarding the accounting of financial leases. In addition to the national regulations made by the Turkish Tax Law, there is TAS 17 Leases issued by the International Accounting Standards Board (IASB) and that is promulgated in the Official Gazette in Turkey on 24.02.2006. Also second standard, IFRS 16 Leases, is issued by IASB on January 2016 and applies to annual reporting periods beginning on or after 1 January 2019. Finally, for companies that do not apply the full set of TAS/IFRS but are subject to independent audit, Financial Reporting Standard for Large and Medium-sized Enterprises (FRS for LMEs) is promulgated in the Official Gazette on July 29, 2017. In this study, the financial leasing transactions were examined in the context of the four regulations both in terms of leaser and leaseholder and their differences are revealed.

Keywords: Financial Leases, IFRS, FRS for LMEs

JEL Codes: M41, M48

1.GİRİŞ

Türk Dil Kurumuna göre finansal kiralama “Bir taşınır veya taşınmazın kullanım hakkının belli bir süre için ve belli bir kira karşılığında kiracıya verilmesi, anlaşmaya göre kira süresinin bitiminde mülkiyetin kiracıda bırakılabilmesi durumu” olarak tanımlanmıştır. Finansal Kiralama, maliyet olarak yüksek meblağlar tutan duran varlıkların işletmeler tarafından kiralanarak kullanılması ve kira süresinin sonunda ise, talep edilmesi durumunda cüzi bir meblağ ile kiralayan şirkete devredilmesidir.

Türkiye’de finansal kiralama ile ilgili ilk yasal düzenleme 28.06.1985 tarihinde yayınlanan 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunudur. Kanun ile finansal kiralama yönteminde kullanılan tanımlar, finansal kiralama yönteminin işleyişi ve kuralları kamuoyu ile paylaşılmıştır. Kanun 2012 yılında yürürlükten kaldırılmış, yerini 28496 Sayılı Resmi Gazete ile 6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu’na bırakmıştır. Bu kanunların yanı sıra finansal kiralama ile ilgili tebliğlerde yayınlanmıştır. Bu tebliğler şunlardır: 24.04.2003 tarih ve 25088 Resmi Gazete ile yayınlanan 4842 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanunda 290. mükerrer madde ile finansal kiralama işlemlerinde değerlendirme ile ilgili değişikliğe gidilmiştir. Bu değişikliklerin 01.07.2003 tarihi ile yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Bu tarihte düzenleme ile ilgili bilgi vermek amacıyla 01.07.2003 tarih ve 25155 Sayılı Resmi Gazete ile

yayınlanan 319 seri nolu genel tebliği yürürlüğe girmiştir. Bu tebliğ ile bir işlemin finansal kiralama sayılabilmesi için gerekli olan kriterler, kiralama ve kiracıların uyması gereken kurallar açıklanmıştır. Finansal kiralama ile ilgili muhasebeleştirme işlemlerinin yapılabilmesi için de 31.07.2003 tarih ve 25185 Resmi Gazete ile “11 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği” yayınlanmıştır. İlgili tebliğ ile 1994 yılında yürürlüğe giren Tek Düzen Hesap Planı (TDHP) üzerinde değişikliğe gidilmiştir. İlgili değişiklik ile finansal kiralama işlemlerinde hangi hesapların kullanılacağı belirtilmiş, ayrıca hesap planında olmayan hesaplarda tanımlanmıştır. Günümüzde hala bu hesaplar kullanılmaktadır.

TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı 24.02.2006 tarih ve 26090 sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe girmiştir. Standart ile ilgili 6 kez güncelleme getirilmiştir. Standart, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) tarafından oluşturulmuş ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından Türkiye’ye uyarlanmıştır. Standartta finansal kiralama ve faaliyet kiralaması ayrımı ve kiralama işlemlerinden kiracı ve kiraya verenin yapacağı muhasebeleştirme işlemleri açıklanmıştır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) 16 Kiralamalar Standardı, UMSK’nın takvimine ilk olarak Temmuz 2006’da girmiştir. Standart taslak metni, 16 Mayıs 2013 tarihinde yayınlanmıştır. UFRS 16, 13 Haziran 2016 tarihinde UMSK tarafından tamamlanıp yayınlanmış ve 01 Ocak 2019 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanacaktır. UFRS 16’nın yürürlüğe girmesi ile UMS (TMS) 17 Kiralamalar standardı yürürlükten kalkacaktır (iasplus.com, Erişim Tarihi: 18.10.2017).

29.07.2017 tarih ve 30138 sayılı Resmi Gazete ile Büyük ve Orta Boy İşletmeler Finansal Raporlama Standartları (BOBİ FRS) yürürlüğe girmiştir. BOBİ FRS’ler bağımsız denetime tabi olup tam set TFRS’leri uygulamayan şirketler tarafından kullanılacaktır (KGK verilerine göre yaklaşık 4.700 şirkettir). BOBİ FRS’ler 01.01.2018 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. BOBİ FRS’nin 15. bölümü kiralama işlemlerine ayrılmıştır. 15. Bölümde finansal kiralama ve geleneksel kiralama ayrımı yapılmıştır.

Çalışmada, finansal kiralama işlemlerine dair öncelikle literatür araştırması yapılmıştır. Sonrasında finansal kiralama ile ilgili yukarıda bahsi geçen dört düzenleme arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konulmuştur. Son olarak, finansal kiralama işlemine dair hipotetik bir örnek oluşturularak, muhasebeleştirme işlemlerinin farklı uygulamalara göre nasıl yapılacağı açıklanmıştır.

2.LİTERATÜR İNCELEMESİ

Özulucan ve Özdemir (2009) çalışmalarında 2007 yılında yürürlüğe giren Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman şirketlerince uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile kamuya açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ hükümleri çerçevesinde finansal kiralama şirketlerinde yapılacak muhasebe kayıtlarına örnekler vermişlerdir.

Alagöz ve Eren (2010) çalışmalarında TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı ile VUK/MSUGT arasında Satış ve Geri Kiralama işlemine dair farklılıkları bir örnek üzerinden incelemiştir. Gökgöz (2013); Gönen ve Akça (2014); Duman, Polat ve Özal (2016) çalışmalarında VUK ve TMS 17 Standardı kapsamında finansal kiralama işleminin nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğini örnek üzerinden incelemiştir. Köksal ve Beller (2013) finansal kiralama işlemi VUK, TMS 17 ve BDDK'ya göre örnekler üzerinden incelemiştir. Şengür (2013) çalışmasında finansal kiralama bulunan asgari kira ödemelerinin hesaplanması ve muhasebeleştirilmesini, örnekler üzerinden incelemiştir. Yıldız, Kara ve Yanık (2014) çalışmalarında KOBİ TFRS bölüm 20 kiralamalara göre finansal kiralama, faaliyet kiralaması ve sat-geri kirala işlemlerinin, kiracı ve kiraya veren açısından muhasebeleştirilmesi üzerine örnekler vermişlerdir. Öztaş ve Burak (2014) TMS 17 ve VUK arasındaki farkları inceledikleri çalışmalarında faaliyet kiralamasını örnek bir uygulama üzerinden incelemiştir. Kırılıoğlu ve Öztaş (2015) çalışmalarında TMS 17 Kiralama İşlemleri standardına göre kiracı ve kiraya veren işletmelerin finansal kiralama işlemlerini bir örnek uygulama üzerinden irdelemiştir. Öztürk (2016); Engin (2016); Altıntaş ve Türel (2016) çalışmalarında TMS 17 ve UFRS 16 arasındaki farkları irdelemiştir. UFRS 16'nın finansal tablolara etkisini incelemiştir. Çalışmalarında UFRS 16'nın en çok operasyonel kiralama işlemi yapan perakende ve hava yolu şirketlerini etkileyeceği sonucuna ulaşmışlardır. Serçemeli ve Öztürk (2016) TMS 17'den sonra aynı konuda yayınlanan UFRS 16 standardının getirdiği yenilikleri çalışmalarında incelemişler, TMS 17'ye göre farkın faaliyet kiralamalarının kapsamının değişmesi olarak belirlemişlerdir. Şentürk (2016) çalışmasında VUK'a göre faaliyet kiralaması işlemleri ile ilgili muhasebeleştirme örnekleri vermiştir. Turan Kurtaran (2016) çalışmasında Karadeniz Bölgesinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin finansal kiralama işlemi ile ilgili görüşlerini ve finansal kiralamanın KOBİ'lerin performansı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Cengiz (2017) çalışmasında, TMS 17 ve V.U.K arasında finansal kiralama işlemlerinde bulunan farklılıkları incelemiş ve duran varlık ediminde iki düzenlemenin farklı muhasebeleştirme yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Güneş, Cavlak ve Cebeci (2017) çalışmalarında sat geri kirala işlemlerini VUK,

TMS 17, UFRS 16 çerçevesinde teorik olarak karşılaştırmışlardır. Pamukçu ve Çakmak (2017) çalışmalarında ithalat ve ihracat yapan şirketlerde finansal kiralama işlemleri ile ilgili yasal düzenlemeleri açıklamışlar ve konu ile ilgili örnek uygulamaya yer vermişlerdir. Yılmaz ve Aslan (2017) vakıflardan kiralanan gayrimenkullerin üçüncü kişilere yeniden kiraya verilmesini muhasebe standartları çerçevesinde incelemişlerdir.

Yapılan bu çalışma ile ulusal ve uluslararası tüm düzenlemelerin (TMS 17, UFRS 16, BOBİ FRS ve VUK) hepsi kiracı ve kiraya verene göre teorik ve uygulama açısından karşılaştırılmıştır. Bu yönü ile çalışma diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

3.UYGULAMA

Araştırmanın uygulama kısmında ulusal ve uluslararası düzenlemeler ile ilgili karşılaştırmalı bir tablo sunulmuştur. Tabloda VUK/MSUGT, TMS 17, UFRS 16 ve BOBİ FRS kapsamında yapılan karşılaştırma Tablo 1’de gösterilmiştir. Tablo 2’de kiraya veren açısından finansal kiralama işlemleri gösterilirken, Tablo 3’de kiracı açısından finansal kiralama işlemlerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Finansal Kiralama ile ilgili genel karşılaştırma Tablo-1’de gösterilmiştir.

Tablo-1. Finansal Kiralama İle İlgili Genel Karşılaştırma

	VUK/MSUGT	TMS 17	UFRS 16	BOBİ FRS
Finansal Kiralama – Faaliyet Kiralaması Ayrımı	Yok	Var	Yok	Yok
Faaliyet Kiralaması Nerede kaydedilecek	-	Dipnotlar	Finansal Tablolarda	-
Sözleşmede Sonradan Yapılacak değişiklikler ile ilgili düzenleme	-	-	Var	-
Başlangıçtaki doğrudan maliyetler	Dönem gideri olarak yazılır	Başlangıçtaki doğrudan maliyetler	Başlangıçtaki doğrudan maliyetler	Başlangıçtaki doğrudan maliyetler

		maliyete eklenir	maliyete eklenir	maliyete eklenir
--	--	------------------	------------------	------------------

Tablo-1'e göre finansal kiralama – faaliyet kiralaması ayrımı yalnızca TMS 17 Kiralamalar sözleşmesi standardında bulunmaktadır. TMS 17'ye göre faaliyet kiralamaları, finansal tablo dipnotlarında gösterilmelidir. UFRS 16 standardına göre ise gerek finansal kiralamalar gerekse faaliyet kiralamaları finansal tablolarda gösterilmelidir. Faaliyet kiralamaları ile ilgili BOBİ FRS ve VUK'ta özel bir düzenleme bulunmamaktadır. UFRS 16'da sözleşmede sonradan yapılan değişiklikler ile ilgili düzenlemeler bulunurken, diğer düzenlemelerde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. VUK'a göre başlangıçtaki doğrudan maliyetler doğrudan gider yazılırken, diğer uygulamalarda başlangıçta yapılan doğrudan maliyetler kiralama maliyetlerine eklenerek aktifleştirilmektedir. Tablo-2'de finansal kiralama işleminde kiraya veren açısından düzenlemeler karşılaştırılmalı olarak gösterilmektedir.

Tablo-2. Kiraya Veren Açısından Finansal Kiralama İşlemleri

	V.U.K.	TMS 17	UFRS 16	BOBİ FRS
İlk Ölçüm	Kiralama süresi boyunca kiracı tarafından yapılacak kira ödemelerinin toplam tutarı, anapara artı faiz, alacak olarak aktife alınacaktır. Diğer yandan, gelecek dönemlere ait faiz geliri olarak pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilerek kayıtlara intikal ettirilecektir (319 nolu tebliğ).	Finansal Kiralamaya konu edilmiş varlıklar finansal durum tablolarına yansıtılır ve net kiralama yatırımı tutarına eşit tutarda bir alacak olarak gösterilir. (TMS 17 md. 36)	Kiraya veren, kiralamanın fiilen başladığı tarihte, finansal kiralama kapsamında elde tutulan varlıkları finansal durum tablosuna yansıtır ve bunları net kiralama yatırımına eşit tutarda bir alacak olarak sunar. (TFRS 16 md. 67)	Varlık finansal tablo dışı bırakılır. Varlığın Gerçeğe Uygun Değeri ile başlangıçtaki doğrudan maliyetler toplamı kira alacağı olarak kayda alınır.
Bilançoda Gösterim	Bilanço dışı bırakılır (319 nolu tebliğ).	Bilanço dışı bırakılır (TMS 17 md.36)	Bilanço dışı bırakılır. (TFRS 16 md. 67)	Bilanço dışı bırakılır (Bölüm 15.20)
Alacakların Takip Yeri	120 Alıcılar, 121 Alacak Senetleri, 220 Alıcılar, 221 Alacak Senetleri (11 Sıra Nolu MSUGT)	136 Diğer Çeşitli Alacaklar, 236 Diğer Çeşitli Alacaklar	136 Diğer Çeşitli Alacaklar, 236 Diğer Çeşitli Alacaklar	136 Diğer Çeşitli Alacaklar, 236 Diğer Çeşitli Alacaklar
Sonraki Ölçüm	Faiz geliri ve Anapara Ödemeleri olarak ayrıştırılır. Her bir dönem sonunda anapara geri ödemelerinin düşülmesi sonucu kalan tutar üzerinden sabit bir dönemsel faiz oranı yaratacak şekilde hesaplanması suretiyle	Faiz geliri, kiraya verenin finansal kiralama konusu varlığa ilişkin net yatırımındaki sabit bir dönemsel getiri oranını yansıtan bir esasa göre muhasebeleştirilir. Faiz gelirini kiralama süresine sistematik ve	Kiraya veren, kiralama süresi boyunca finansman gelirini kiralamadaki net yatırımına ilişkin sabit bir dönemsel getiri oranını yansıtan bir esasa göre finansal tablolarına yansıtır. Kiraya veren, kiralama süresi boyunca faiz gelirini	Alınan kira ödemeleri anapara geri ödemesi ve faiz geliri olarak ayrıştırılır. Finansman geliri kalan alacak tutarına sabit bir faiz oranı uygulanacak şekilde dönemlere dağıtılır.

	tahakkuk ettirilir (M.Madde 290/2)	rasyonel bir biçimde dağıtmayı hedefler. Herhangi bir döneme ilişkin kira ödemeleri, anaparayı ve kazanılmamış faiz gelirini azaltmak üzere brüt kiralama yatırımının tespitinde dikkate alınır. (TMS 17 md. 39 40)	sistemik ve rasyonel bir biçimde dağıtmayı amaçlar. Kiraya veren, döneme ilişkin kira ödemelerini, anaparayı ve kazanılmamış faiz gelirini azaltmak üzere brüt kiralama yatırımından düşer. (TFRS 16 md. 75 – 76)	
--	------------------------------------	---	---	--

Kiraya veren ile ilgili düzenlemeler yukarıda tabloda gösterilmiştir. Kiraya veren işletme tüm düzenlemelerde bilanço dışında bırakılmaktadır. Bu yüzden kiraya veren işletme amortisman veya itfa payı ayırmamaktadır. Alacakların takip yeri VUK'da ticari alacaklar olarak sınıflandırılmışken, diğer uygulamalarda alacaklar diğer alacak hesap grubunda izlenmektedir. Kiraya verenin ilk ve sonraki ölçümlerde yapması gerekenler düzenleme bazında tabloda gösterilmektedir.

Finansal kiralama yapan işletmenin yapacağı kayıtlar işletmenin yapısına göre değişiklik göstermektedir. Bu farklılıklar, dört başlık altında gösterilebilir (Örten, Kaval ve Karapınar,2017;231);

- Kiraya verenin daha önce kullanıp amortisman ayırdığı varlığı kiracıya devretmesi,
- Kiraya verenin kiraya verdiği varlığın ticaretini yapması ya da üretmesi,
- Kiraya verenin esas faaliyetinin finansal kiralama olması,
- Kiraya verenin esas faaliyet konusunun finansal kiralama olmaması ama esas faaliyetlerinin yanı sıra finansal kiralama işlemlerinin de yapılması.

Konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalarda yukarıda belirtilen yapılara göre farklı muhasebe işlemleri görülmektedir. Bu çalışmada, VUK ve MSUGT'un uluslararası çalışmalar ile arasındaki farklılıklar incelenmektedir. MSUGT ile ilgili 11 sıra nolu tebliğ yukarıda belirtilen durumlardan IV. durumu kapsamaktadır^c. Bu nedenle çalışmada kiraya veren ile ilgili örnekler son düzenlemeye göre gerçekleştirilmiştir.

Aşağıda bulunan Tablo 3'de ise finansal kiralama işleminde kiracı tarafıyla ilgili VUK, TMS 17, TFRS 16 ve BOBİ FRS'de bulunan düzenlemelere yer verilmiştir.

^c I. Durumda işletme kullanmış olduğu duran varlığı, finansal kiralama ile devretmiş olmaktadır. Bu durumda, elde edilecek kar/zarar olağan dışı kâr/zarara göre izlenecektir. II. Durumda üretim veya alım satım yapan işletmelerde MSUGT kazanılmamış faiz gelirleri, satış geliri olarak raporlanmalıdır. Ancak, özün önceliği gereği bu tutarın satış geliri yerine aynı hesap sınıfında faiz geliri olarak raporlanması gerekmektedir. III. Durumda ise, finansal kiralama işlemlerinin muhasebesinden bahsedilmektedir. İlgili şirketler için ayrı bir hesap planı tanımlanmış olup MSUGT'un 11 sıra nolu tebliği kapsamı dışındadır.

Tablo-3. Kiracı Açısından Finansal Kiralama İşlemlerinin Karşılaştırılması

	V.U.K.	TMS 17	UFRS 16	BOBİ FRS
İlk Ölçüm	Varlığın rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı (M.Madde 290/1)	Varlığın gerçeğe uygun değeri ile kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı (TMS 17 md.20)	Kiralamanın fiilen başladığı tarihte, kiracı, kullanım hakkı varlığını maliyeti üzerinden ölçer. (TFRS 16 md.21)	Varlığın gerçeğe uygun değeri ile kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı
Aktife Alınacak Hesap Grubu	Maddi Olmayan Duran Varlıklar Grubuna 260 Haklar hesabına (319 Nolu Tebliğ)	İlgili duran varlık hesabında (TMS 17 md.21)	Kiracı, kiralamanın fiilen başladığı tarihte finansal tablolarına bir kullanım hakkı varlığı ve bir kira yükümlülüğü yansıtır. (TFRS 16 md.22) Eğer kiracı kullanım haklarını ayrı bir hesapta göstermiyorsa bu durumda ilgili duran varlık hesabında izlenecektir (TFRS 16 md.47)	İlgili duran varlık hesabında (BOBİ FRS md. 15. 14)
Amortisman veya İtfa	Kullanım hakkı, VUK ve ilgili genel tebliğlerde iktisadi kıymet için tespit edilen sürelerde itfa edilecektir. (319 Nolu Tebliğ) Kiralama konusu iktisadi kıymet için belirlenmiş esaslar çerçevesinde	Faydalı Ömür Sahipliğin devrine ilişkin bir kesinlik yoksa kiralama süresi ile faydalı ömürden kısa olanı İlgili Duran Varlık	Faydalı ömür Sahipliğin devrine ilişkin bir kesinlik yoksa kiralama süresi ile faydalı ömürden kısa olanı İlgili Duran Varlık	Faydalı ömür Sahipliğin devrine ilişkin bir kesinlik yoksa kiralama süresi ile faydalı ömürden kısa olanı İlgili Duran Varlık Grubunun tabi olduğu amortisman, itfa

	yeniden değerlendirme ve amortisman tabii tutulur (M.Madde 290.2)	Grubunun tabii olduğu amortisman, itfa payı ve değer düşüklüğü uygulaması yapılır(TMS 17 Md. 27-28)	Grubunun tabii olduğu amortisman, itfa payı ve değer düşüklüğü uygulaması yapılır (TFRS 16 md.32 -33)	payı ve değer düşüklüğü uygulaması yapılır(BOBI FRS md. 15. 18)
Sonraki Ölçüm	Kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılır. Ayrıştırma işlemi, her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılır. (M.Madde 290/2)	Finansman giderleri ve borç anapara ödemesi olarak ayrıştırılır. Finansman giderleri kalan borç tutarına sabit bir faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde kiralama süresi boyunca her bir döneme dağıtılır. (TMS 17 md.25)	Kiralamanın fiilen başladığı tarihten sonra kiracı, kira yükümlülüğünü aşağıdaki şekilde ölçer: (a) Defter değerini, kira yükümlülüğündeki faizi yansıtacak şekilde artırır, (b) Defter değerini, yapılmış olan kira ödemelerini yansıtacak şekilde azaltır ve (TFRS 16 md.36) Kiralama süresindeki her bir döneme ait kira yükümlülüğüne ilişkin faiz, kira yükümlülüğünün kalan bakiyesine sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanarak bulunan tutar olmalıdır.(TFRS 16 md.37)	Finansman giderleri ve borç anapara ödemesi olarak ayrıştırılır. Finansman giderleri kalan borç tutarına sabit bir faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde kiralama süresi boyunca her bir döneme dağıtılır. (md.15.17)
Kira Borçlarının Takip	301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar, 401	301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar, 401	301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar, 401	301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar, 401

yeri	Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (11. MSUGT)	Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar
Kira Faizlerinin Takip Yeri	302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti, 402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti (11. MSUGT)	302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti, 402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti	Kar/Zarara (780 Finansman Gideri)	302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti, 402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti

Tablo-3’de kiracı ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. Kiralamayı yapan işletmenin ilk ölçümünde TMS 17, VUK ve BOBİ FRS’de uygulama birliği bulunmaktadır. UFRS 16’da ise ilk ölçüm “Kiralamanın fiilen başladığı tarihte, kiracı, kullanım hakkı varlığını maliyeti üzerinden ölçer” şeklinde belirlenmiştir. Kiralanan varlığın aktifte izleneceği hesap grubu ile ilgili düzenlemeler arasında farklılık bulunmaktadır. VUK ve UFRS 16 kiralanan varlığı 260 Haklar hesabında izlerken, TMS 17 ve BOBİ FRS’de ise varlık ilgili duran varlık hesabına kaydedilmektedir. İki uygulamada duran varlık olarak muhasebeleştirildiği için amortisman ayırma, iki uygulama da hak olarak muhasebeleştirilmesinden dolayı kiralanan duran varlıklara itfa payı ayrılmaktadır. VUK’a göre kıymet için tebliğ edilen süre içerisinde itfa edilirken, diğer üç uygulama da sahipliğin devrine ilişkin bir kesinlik yoksa kiralama süresi ile faydalı ömürden kısa olanı ile amorti/itfa edilmektedir. Kiralama borçlar tüm uygulamalarda 301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar, 401 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar hesaplarında takip edilirken, ödenen kira faizleri ise UFRS 16 uygulaması dışında 302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti, 402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti hesaplarında izlenmektedir. UFRS 16’da ise kira faizleri dönem gideri olarak yazılmaktadır. Yukarıdaki teorik açıklamalar ve uygulamalar arasındaki farklılıklar örnek bir uygulama üzerinden muhasebeleştirilerek gösterilecektir.

Örnek Uygulama: Şirket taşıma faaliyetlerinde kullanılmak üzere finansal kiralama yoluyla bir kamyon kiralamak istemektedir. Kiralanmak istenen kamyonun piyasa değeri 120.000 TL’dir. İşletme kamyon bedelini 4 yılda eşit taksitler üzerinden ödeyecektir. Kira ödemeleri senede bir kez banka aracılığıyla gerçekleştirilecektir. Varlık finansal kiralama yolu yerine borçlanarak satın alınsaydı borçlanma faizi yıllık %25 olacaktı. Kamyonun V.U.K.’na göre faydalı ömrü 5 yıldır. Varlığın hurda değeri 15.000 TL olup, varlığın sözleşme sonunda kiracı tarafından alınacağına dair bir anlaşma bulunmamaktadır. Ayrıca kiralama işlemi ile ilgili 2.000 TL masraf kiracı tarafından peşin olarak ödenmiştir. (KDV %18 ve hariçtir.)

Çözüm: Öncelikle 4 yıllık süre boyunca ödenecek taksit tutarlarının belirlenmesi gerekmektedir. Varlığın gerçeğe uygun değeri 120.000 TL’dir. Kiracı için 4.yılın sonundaki varlığın hurda değerinin bugünkü değerinin hesaplanması gerekmektedir.

$$\text{Bugünkü Değer} = \frac{\text{Gelecekteki Değer}}{(1 + \text{İskonto Oranı})^{\text{Süre}}}$$

$$\text{Bugünkü Değer} = \frac{15.000}{(1,25)^4} = 6.144 \text{ TL}$$

Varlığın bugünkü değeri 120.000 TL - 6.144 TL = 113.856 TL'dir. Kira ödemelerinin tutarları hesaplanırken aşağıdaki formülden faydalanılacaktır. A: Anapara, i: Faiz Oranı, n: Vade

$$\text{Taksit Tutarı} = \frac{A \times i}{1 - \frac{1}{(1+i)^n}}$$

$$\text{Taksit Tutarı} = \frac{113.856 \text{ TL} \times 0,25}{1 - \frac{1}{(1+0,25)^4}} = 48.211 \text{ TL}$$

Yıllık ödenecek kira tutarı 48.211 TL olarak hesaplanmıştır. İşletme 4 yıl boyunca aynı tutarı ödeyecektir ve dördüncü yılın sonunda varlığın hurda değeri 15.000 TL olacaktır. Hesaplamaya göre varlığın işletmeye maliyeti (4 x 48.211 TL) + 15.000 TL = 207.844 TL'ye mal olacaktır.

Birinci yıl için işletmenin ödeyeceği faiz tutarı 120.000 x %25'ten 30.000 TL'dir. Yani işletmenin birinci yılda ödeyeceği 48.211 TL'nin 30.000 TL'si faiz 18.211 TL anapara ödemesidir. İkinci yıl faiz kalan anapara üzerinden hesaplanacaktır. İkinci yılın faizi 101.788,62 TL x %25'den 25.447,15 TL'dir. Varlığın değeri ile ilgili tüm ödeme planı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-4. Finansal Kiralama İşlemi Ödeme Planı

Yıllık Faiz	0,25	Finansal Kiralama Tutarı			
Tarih	Dönem	Kira Tutarı	Faiz	Anapara	Kalan Anapara
1. YIL	-	- ₺	- ₺	- ₺	120.000,00 ₺
1. YIL	1. Taksit	48.211,38 ₺	30.000,00 ₺	18.211,38 ₺	101.788,62 ₺
2. YIL	2. Taksit	48.211,38 ₺	25.447,15 ₺	22.764,23 ₺	79.024,39 ₺
3. YIL	3. Taksit	48.211,38 ₺	19.756,10 ₺	28.455,28 ₺	50.569,11 ₺
4. YIL	4. Taksit	48.211,38 ₺	12.642,28 ₺	35.569,11 ₺	15.000,00 ₺
4. YIL	Hurda	15.000,00 ₺		15.000,00 ₺	
	Toplam	207.845,53 ₺	87.845,53 ₺	120.000,00 ₺	

Tablo-4 de verilen ödeme planı üzerinden kiracı ve kiraya verenin yapacağı muhasebe kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a. Kiralayan Açısından Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

a.a. V.U.K.'na Göre Muhasebe Kayıtları

V.U.K.'na göre			
İlk Kayıt			
260 HAKLAR		120.000,00 ₺	
302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		30.000,00 ₺	
402 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		57.845,53 ₺	
760 PSD		2.000,00 ₺	
	100 KASA		2.000,00 ₺
	301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		48.211,38 ₺
	401 FİN.KİR.İŞL.BORÇ.		159.634,15 ₺
1. Taksit Ödemesi			
301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		48.211,38 ₺	
191 İND.KDV		8.678,05 ₺	
	102 BANKALAR		56.889,43 ₺
780 FİN. GİD.		30.000,00 ₺	
	302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		30.000,00 ₺
1. Yıl Amortismanı			
760 PSD		21.000,00 ₺	
	268 BİR.AMORT.		21.000,00 ₺
3. Yıl Sonunda Kısa Vadeye Aktarım Kaydı			
401 FİN.KİR.İŞL.BORÇ.		63.211,38 ₺	
302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		12.642,28 ₺	
	301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		63.211,38 ₺
	402 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		12.642,28 ₺
4. Yıl Ödeme Kaydı			
301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		48.211,38 ₺	
191 İND.KDV		8.678,05 ₺	
	102 BANKALAR		56.889,43 ₺
780 FİN. GİD.		12.642,28 ₺	
	302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		12.642,28 ₺
4. Yıl Amortisman Kaydı			
760 PSD		21.000,00 ₺	
	268 BİR.AMORT.		21.000,00 ₺
Hurda Değerin Düşülmesi			
268 BİR. AMORT.		105.000,00 ₺	
301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		15.000,00 ₺	
	260 HAKLAR		120.000,00 ₺

a.b. TMS 17 Kiralamalar ve BOBİ Finansal Raporlama Standardına Göre Muhasebe Kayıtları

İlk Kayıt			
254 TAŞITLAR		122.000,00 ₺	
302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		30.000,00 ₺	
402 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		57.845,53 ₺	
	100 KASA		2.000,00 ₺
	301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		48.211,38 ₺
	401 FİN.KİR.İŞL.BORÇ.		159.634,15 ₺
1. Taksit Ödemesi			
301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		48.211,38 ₺	
191 İND.KDV		8.678,05 ₺	
	102 BANKALAR		56.889,43 ₺
780 FİN. GİD.		30.000,00 ₺	
	302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		30.000,00 ₺
1. Yıl Amortismanı			
760 PSD		26.750,00 ₺	
	257 BİR. AMORT.		26.750,00 ₺
284 Ertelemiş Vergi Varlığı		1.265,00 ₺	
	691 Ertelemiş Vergi Gelir Etkisi		1.265,00 ₺
Not:(26.750 ₺-21.000 ₺)x %22 (kurumlar vergisi oranı)			
3. Yıl Sonunda Kısa Vadeye Aktarım Kaydı			
401 FİN.KİR.İŞL.BORÇ.		63.211,38 ₺	
302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		12.642,28 ₺	
	301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		63.211,38 ₺
	402 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		12.642,28 ₺
4. Yıl Ödeme Kaydı			
301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		48.211,38 ₺	
191 İND.KDV		8.678,05 ₺	
	102 BANKALAR		56.889,43 ₺
780 FİN. GİD.		12.642,28 ₺	
	302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		12.642,28 ₺
4. Yıl Amortisman Kaydı			
760 PSD		26.750,00 ₺	
	257 BİR.AMORT.		26.750,00 ₺
284 Ertelemiş Vergi Varlığı		1.265,00 ₺	
	691 Ertelemiş Vergi Gelir Etkisi		1.265,00 ₺
Not:(26.750 ₺-21.000 ₺)x %22 (kurumlar vergisi oranı)			
Hurda Değerin Düşülmesi			
257 BİR.AMORT.		107.000,00 ₺	
301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		15.000,00 ₺	
	254 TAŞITLAR		122.000,00 ₺

a.c. UFRS 16 Kiralamalar Standardına Göre Muhasebe Kayıtları

UFRS 16'ya göre			
İlk Kayıt			
260 HAKLAR		122.000,00 ₺	
	100 KASA		2.000,00 ₺
	301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		18.211,38 ₺
	401 FİN.KİR.İŞL.BORÇ.		101.788,62 ₺
Faiz Tutarının Borcun Üzerine Eklenmesi			
302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		30.000,00 ₺	
402 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		57.845,53 ₺	
	301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		30.000,00 ₺
	401 FİN.KİR.İŞL.BORÇ.		57.845,53 ₺
1. Taksit Ödemesi			
301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		48.211,38 ₺	
191 İND.KDV		8.678,05 ₺	
	102 BANKALAR		56.889,43 ₺
780 FİN.GİD.		30.000,00 ₺	
	302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		30.000,00 ₺
1. Yıl Amortismanı			
760 PSD		26.750,00 ₺	
	268 BİR.AMORT.		26.750,00 ₺
284 Ertelemiş Vergi Varlığı		1.265,00 ₺	
	691 Ertelemiş Vergi Gelir Etkisi		1.265,00 ₺
Not:(26.750 ₺-21.000 ₺)x %22 (kurumlar vergisi oranı)			
3. Yıl Sonunda Kısa Vadeye Aktarım Kaydı			
401 FİN.KİR.İŞL.BORÇ.		63.211,38 ₺	
302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		12.642,28 ₺	
	301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		63.211,38 ₺
	402 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		12.642,28 ₺
301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		48.211,38 ₺	
191 İND.KDV		8.678,05 ₺	
	102 BANKALAR		56.889,43 ₺
780 FİN. GİD.		12.642,28 ₺	
	302 ERT.Kİ.BORÇ.MAL.		12.642,28 ₺
4. Yıl Amortisman Kaydı			
760 PSD		26.750,00 ₺	
	268 BİR.AMORT.		26.750,00 ₺
284 Ertelemiş Vergi Varlığı		1.265,00 ₺	
	691 Ertelemiş Vergi Gelir Etkisi		1.265,00 ₺
Not:(26.750 ₺-21.000 ₺)x %22 (kurumlar vergisi oranı)			
Hurda Değerin Düşülmesi			
268 BİR. AMORT.		107.000,00 ₺	
301 FİN.KİR.İŞL.BORÇ		15.000,00 ₺	
	260 HAKLAR		122.000,00 ₺

VUK, TMS 17, UFRS 16 ve BOBİ FRS'ye göre kiracının yapacağı muhasebe kayıtları yukarıda sırasıyla gösterilmiştir. TMS 17 ve BOBİ FRS düzenlemeleri Tablo 3'de de görüldüğü üzere farklılık göstermemektedir. Bu nedenle iki düzenleme tek bir şablon üzerinden gösterilmiştir. Uygulamalar arasındaki birinci farklılık kira sözleşmesi ile ilgili yapılan ek maliyetler noktasındadır. VUK'ta bu tutar pazarlama, satış dağıtım gideri olarak raporlanıp doğrudan gider yazılırken, standartlara göre ilgili gider aktifleştirilmiştir. Aktifleştirilen tutar yıllara yaygın şekilde itfa edilecektir. Kira işlemi ile ilgili tutar VUK ve UFRS 16'da 260 Haklar hesabında izlenirken, TMS 17 ve BOBİ FRS'de ilgili duran varlık hesabında takip edilecektir. UFRS 16'ya göre kiralamanın fiilen başladığı tarihte finansal tablolara kullanım hakkı varlığı ve kira yükümlülüğü yansıtılmalıdır (TFRS 16 md.22). Eğer kiracı kullanım haklarını ayrı bir hesapta göstermiyorsa bu durumda ilgili duran varlık hesabında izlenecektir (TFRS 16 md.47). Bu açıklama neticesinde TDHP'de 260 Haklar hesabı bulunduğu için, bu hesap kullanılmıştır. İkinci farklılık amortisman hesaplarındadır. TMS 17 ve BOBİ FRS'de amortisman tutarı 25 Maddi Duran Varlıklar hesap grubuna aktarıldığından 257 Birikmiş Amortismanlar hesabı ile giderleştirilecektir. VUK ve UFRS 16'da ise 260 Haklar kullanıldığı için 268 Birikmiş Amortismanlar hesabı kullanılmaktadır.

Amortisman işlemi esnasında finansal kiralamalarda faydalı ömre göre amortisman ayrılmaktadır. Ancak düzenlemelerde kiralama süresi sonunda varlığın kiracıya devri ile ilgili bir netlik yoksa faydalı ömür ile kira süresinden düşük olan ile amorti edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Amortisman tutarı VUK'a göre 21.000 TL ayrılmakta (VUK'a göre itfa payı ayrılırken kiralama süresinden bağımsız olarak varlıkların maliye bakanlığı tarafından belirlenen faydalı ömürleri boyunca itfa edilmesi gerekmektedir), diğer düzenlemelere göre 26.750 TL olarak ayrılmaktadır. Ayrılan tutarlar aracın taşıma faaliyetleri ile ilgili olduğundan 760 Pazarlama, Satış ve Dağıtım giderlerinde izlenecektir. Düzenlemelerde vergi kanunlarına göre 5.750 TL fazla amortisman ayrılmıştır. Bu tutar, VUK'a göre ilk dönem gider yazılması gereken giderlerin aktifleştirilmesinde ortaya çıkmıştır. Bu nedenle ilgili tutardan dolayı ertelenmiş vergi ortaya çıkmaktadır. Ertelenmiş vergi tutarı hesaplanırken vergi oranı üzerinden alınmalıdır ($5.750 \text{ TL} \times \%22 = 1.265 \text{ TL}$).

Yıl sonlarında ilgili döneme ait kira giderleri 301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar hesabından düşülmektedir. Bu hesabın kullanımında düzenlemeler arasında farklılık bulunmamaktadır. İkinci ve üçüncü yıllarda aynı işlemler yapılacaktır. Bu nedenle ilgili yıllara ilişkin kayıtlar gösterilmemiştir. Son seneye girerken son yıla ait tutarlar uzun vadeli hesaplardan kısa vadeli hesaplara aktarılmaktadır. Kiralama işlemi sonunda

maddi veya maddi olmayan duran varlıklarda izlenen tutarlar, amortisman tutarları ve borçlarda kalan tutarlar karşılıklı mahsup edilerek kapatılacaktır.

b. Kiraya Veren Açısından Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

VUK, TMS 17, UFRS 16 ve BOBİ FRS'ye göre kiralama işleminin muhasebeleştirilmesi ile ilgili kayıtlar, aşağıda gösterilmiştir.

b.a. V.U.K. göre kiraya verenin yapacağı kayıtlar

İlk Kayıt			
120 ALICILAR		48.211,38 ₺	
220 ALICILAR		159.634,15 ₺	
	124 KAZ.FİN.KİR.FAİZ.GEL		30.000,00 ₺
	224 KAZ.FİN.KİR.FAİZ.GEL		57.845,53 ₺
	254 TAŞITLAR		120.000,00 ₺
1. Taksit Ödemesi			
102 BANKALAR		56.889,43 ₺	
	120 ALICILAR		48.211,38 ₺
	391 HES.KDV		8.678,05 ₺
124 KAZ.FİN.KİR.FAİZ.GEL		30.000,00 ₺	
	642 FAİZ GELİRLERİ		30.000,00 ₺
3. Yıl Sonunda Kısa Vadeye Aktarım Kaydı			
120 ALICILAR		63.211,38 ₺	
224 KAZ.FİN.KİR.FAİZ GEL.		12.642,28 ₺	
	220 ALICILAR		63.211,38 ₺
	124 KAZ.FİN.KİR.FAİZ GEL.		12.642,28 ₺
4. Yıl Ödeme Kaydı			
102 BANKALAR		56.889,43 ₺	
	120 ALICILAR		48.211,38 ₺
	391 HES.KDV		8.678,05 ₺
124 KAZ.FİN.KİR.FAİZ.GEL		12.642,28 ₺	
	642 FAİZ GELİRLERİ		12.642,28 ₺
Hurda Değerin Düşülmesi			
254 TAŞITLAR		15.000,00 ₺	
	120 ALICILAR		15.000,00 ₺

b.b. TMS 17 ve BOBİ FRS'ye göre kiraya verenin yapacağı kayıtlar

İlk Kayıt			
136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		48.211,38 ₺	
236 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		159.634,15 ₺	
	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		30.000,00 ₺
	480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER		57.845,53 ₺
	254 TAŞITLAR		120.000,00 ₺
1. Taksit Ödemesi			
102 BANKALAR		56.889,43 ₺	
	136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		48.211,38 ₺
	391 HES.KDV		8.678,05 ₺
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		30.000,00 ₺	
	642 FAİZ GELİRLERİ		30.000,00 ₺
3. Yıl Sonunda Kısa Vadeye Aktarım Kaydı			
136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		63.211,38 ₺	
480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER		12.642,28 ₺	
	236 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		63.211,38 ₺
	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		12.642,28 ₺
4. Yıl Ödeme Kaydı			
102 BANKALAR		56.889,43 ₺	
	136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		48.211,38 ₺
	391 HES.KDV		8.678,05 ₺
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		12.642,28 ₺	
	642 FAİZ GELİRLERİ		12.642,28 ₺
Hurda Değerin Düşülmesi			
254 TAŞITLAR		15.000,00 ₺	
	136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		15.000,00 ₺

b.c.UFRS 16'ya göre yapılacak kayıtlar

İlk Kayıt			
136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		18.211,38 ₺	
236 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		101.788,62 ₺	
	254 TAŞITLAR		120.000,00 ₺
Faiz Tutarının Alacağın Üzerine Eklenmesi			
136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		30.000,00 ₺	
236 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		57.845,53 ₺	
	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		30.000,00 ₺
	480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER		57.845,53 ₺
1. Taksit Ödemesi			
102 BANKALAR		56.889,43 ₺	
	136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		48.211,38 ₺
	391 HES.KDV		8.678,05 ₺
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		30.000,00 ₺	
	642 FAİZ GELİRLERİ		30.000,00 ₺
3. Yıl Sonunda Kısa Vadeye Aktarım Kaydı			
136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		63.211,38 ₺	
480 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER		12.642,28 ₺	
	236 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		63.211,38 ₺
	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		12.642,28 ₺
4. Yıl Ödeme Kaydı			
102 BANKALAR		56.889,43 ₺	
	136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		48.211,38 ₺
	391 HES.KDV		8.678,05 ₺
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		12.642,28 ₺	
	642 FAİZ GELİRLERİ		12.642,28 ₺
Hurda Değerin Düşülmesi			
254 TAŞITLAR		15.000,00 ₺	
	136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		15.000,00 ₺

VUK, TMS 17, UFRS 16 ve BOBİ FRS'ye göre kiraya verenin yaptığı kayıtlar yukarıda gösterilmiştir.

MSUGT 11 Seri No'lu tebliğine göre kiraya verenin kullanacağı hesaplar TDHP'ye eklenmiştir. Yukarıda yapılan açıklamalar neticesinde VUK'a göre alacaklar 120/220 Alacaklar, işlememiş faizler ise 124/224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri hesabında izlenecek, kiraya verilen varlık ise, bilançodan düşülmüştür. Dönem sonunda 120 Alıcılar hesabındaki tutar tahsil edilerek, 124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri hesabına aktararak kapatılmıştır. Dönem sonunda gelecek dönem kısa vadeye düşecek olan tutarlar uzun vadeden kısa vadeye aktarılacaktır. Bu aktarım her yılın sonunda yapılacaktır. Varlığın süre sonunda kiracıya geçeceğine dair anlaşmada bir kesinlik yoktur. Bu nedenle dördüncü yılın sonunda eğer taşıt kiraya verene geri dönecekse kayıta olduğu gibi hurda değeri ile aktiflere kaydedilecektir.

Uluslararası düzenlemelerde ise 120/220 Alıcılar hesapları kullanılmaması daha uygun olacaktır. Çünkü MSUGT'ta belirtilen muhasebe kayıtları ana faaliyet dışında kiralama faaliyetinde bulunan işletmeleri kapsamaktadır. Bu işletmeler için yapılan işlem, ana faaliyet değildir. 12 Ticari Alacaklar grubu ise işletmelerin ana faaliyetinden ortaya çıkan alacaklarını takip ettiği hesap grubudur. Üretim veya alım satım yapan işletmelerde 12 Ticari Alacaklar grubunun kullanımı uygun olacaktır. Ana faaliyet konusu finansal kiralama olan işletmelerin ise, kendilerine ait hesap planı bulunmaktadır. Bu nedenle MSUGT'ta belirtilen şirketlerde 12 Ticari Alacaklar hesap grubu yerine 13/23 Diğer Alacaklar hesap grubunun kullanılması, kazanılmamış faiz gelirlerinin de 12/22 grubu yerine 380/480 Gelecek Aylara/Yıllara Ait Gelirler hesaplarında takibi daha uygun olacaktır.

Uluslararası uygulamalar arasında temel farklılık ilk kayda alma aşamasındadır. Yukarıda da görüleceği üzere, TMS 17 ve BOBİ FRS'de ilgili tutarlar, ilk kayıta anapara + faiz doğrudan yazılırken, UFRS 16'da ilk kayıta alacak tutarları anapara düzeyinde gösterilmektedir. Faiz tutarları ikinci kayıta anapara tutarları üzerine eklenerek alacağı eklenmektedir. Kalan aşamalarda ise, uygulamalar arasında farklılık bulunmamaktadır.

Görüleceği üzere, UFRS 16 Finansal Kiralamalar Standardı ile TMS 17 Finansal Kiralamalar Standardı arasında muhasebeleştirme esaslarına göre fazla farklılık yoktur. Bu iki Standart arasındaki temel farklılık, faaliyet kiralamalarında bulunmaktadır. Çalışmanın konusu finansal kiralamalar olduğu için, bu iki düzenleme arasında fazla bir farklılık söz konusu değildir.

4.SONUÇ

Finansal kiralama işlemleriyle ilgili farklı kuruluşlar tarafından düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar gerçekleştirilirken diğer düzenlemelerin de etkisi altında kalınmıştır. Yapılan bu çalışmada ulusal ve uluslararası yapılan düzenlemeler arasındaki farklılıklar irdelenmiştir. Temel farklılıklardan bir tanesi, kiralama işlemi yapıldığında kiracının maddi duran varlıklara mı yoksa maddi olmayan duran varlığın mı kaydedeceği konusudur. MSUGT ve yeni UFRS 16 bunu maddi olmayan duran varlıklarda raporlarken, TMS 17 ve BOBİ FRS ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılmasını önermektedir. Bir diğer temel ayırım ise UFRS 16 ve TMS 17 arasındadır. TMS 17’de faaliyet kiralamaları dipnotlarda raporlanırken, UFRS 16’da faaliyet kiralamalarının finansal tablolarda raporlanması gerektiğini belirtilmektedir. Kiraya veren açısından ise VUK yapılan işlemi ticari alacaklar grubunda raporlarken, diğer düzenlemeler kira tutarlarını diğer alacaklar grubunda izlemektedir. Çalışmada belirtildiği gibi finansal kiralama işleminde kiraya veren açısından yapılan çalışmalarda farklı muhasebeleştirme örnekleri gözlemlenmiştir. Yukarıda belirtilen hususlarda görüldüğü üzere uygulamalar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların giderilmesi muhasebede tek düzelik ve tutarlılık açısından uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

- Alagöz, A ve Eren, T. (2010). Satış ve Geri Kiralama İşleminin TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı ve Yürürlükteki Mevzuat Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 3(2) , 27 - 47.
- Altıntaş, A.T. & Türel, A. (2016). Kiralama İle İlgili Yeni Muhasebe Modelinin Finansal Tablolara Etkileri. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Seçmeler 2016*, 117 – 131.
- Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu (2012) *6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu*. T.C. Resmi Gazete:28496.
- Cengiz, S. (2017). Finansal Kiralama İşlemlerinin Mevzuat Boyutu Ve Muhasebe Uygulamaları: TMS 17 ve VUK Kapsamında İncelenmesi. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 6(11), 43–56.
- Duman, H., Polat, Y. Ve Özal, H. (2016). Effects of Financial Leasing on Financial Ratios and Tables by Turkish Accounting Standard 17 (TMS 17). *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(3), 74–86.

- Engin, A. (2016). Yeni (Önerilen) Kiralama İşlemleri Standardı ve Değişikliğin Mali Tablolara Muhtemel Etkileri. *Vergi Dünyası*, 23–34.
- Güneş, N., Cavlak, H. ve Cebeci, Y. (2017). Yasal Düzenlemeler ve Türkiye Muhasebe Standartları Açısından Sat ve Geri Kirala İşlemleri. *Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 33–51.
- Gökgöz, A. (2013). Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 107–122.
- Gönen, S. ve Akça, N. (2014). Finansal Kiralama İşlemlerinin TMS-17 Kiralama İşlemleri Standardı ve Vergi Usul Kanunu Açısından Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 64, 71–94.
- Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı (1985). 3226 Sayılı *Finansal Kiralama Kanunu*, T.C. Resmi Gazete: 18795.
- International Accounting Standards Board. (2017). *IFRS 16 Leasing*. Erişim Tarihi: 13.10.2017. <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs-16>
- Kamu Gözetim Kurumu (2017). *Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı*, T.C. Resmi Gazete: 30138.
- Kamu Gözetim Kurumu (2006). *TMS 17 Kiralama İşlemleri*, T.C. Resmi Gazete: 26090.
- Kırlioğlu, H. ve Öztaş, S. (2015). Türkiye’de Finansal Kiralama İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 1(2), 1–21.
- Köksal, A. G. ve Beller, B. (2013). Finansal Kiralama İşlemlerinin TMS 17, Vergi Mevzuatı, BDDK Tebliği Açısından İncelenmesi ve Muhasebe Uygulamaları. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(2), 150–171.
- Maliye Bakanlığı (2003). 4842 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunda 290. Mükerrer Madde İle Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme, T.C. Resmi Gazete: 25088.
- Maliye Bakanlığı (2003). 319 seri nolu *VUK Genel Tebliği*, T.C. Resmi Gazete: 25155.
- Maliye Bakanlığı (2003). 11 Seri No’lu *Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği*, T.C. Resmi Gazete: 25185.
- Örten, R. , Kaval, H. ve Karapınar, A.(2017). *Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları*, Genişletilmiş 10. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Öztürk, C. (2016). UFRS 16 Kiralama İşlemleri Standardının Eski UMS 17 Standardı İle Karşılaştırılması ve Almanya ve Türkiye’de Hisse Senetleri

Halka Açık Olan Hava Yolu Şirketlerinin Finansal Durumuna Etkisi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 18(1), 1–50.

Özulucan, A., & Özdemir, F. S. (2009). Finansal Kiralama Şirketlerince Uygulanacak Yeni Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Çerçevesinde Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 25–43.

Öztaş, S. ve Burak, E. (2014). Türkiye 'de Faaliyet Kiralaması (Operasyonel Leasing), *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1),50-64.

Pamukçu, F. ve Çakmak, M. (2017). Uluslararası Ticarete Finansal Kiralama İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 12(48), 245–267.

Serçemeli, M., & Öztürk, M. (2016). Yeni Finansal Raporlama Standardı “IFRS 16 Kiralama İşlemleri”nin Getirdiği Değişimler Üzerine bir Değerleme. *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, Mayıs Haziran, 31–48.

Şengür, E. D. (2013). Finansal Kiralama İşlemlerinde Kiracı Açısından Asgari Kira Ödemelerinin Hesaplanması Ve Finansal Raporlama Üzerindeki Etkileri. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(1), 263–279.

Şentürk, F. (2016). Türk Vergi Mevzuatı Kapsamında Faaliyet Kiralaması Yapan İşletmelerde Muhasebe Uygulamaları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 619–639.

Turan Kurtaran, A. (2016). Finansal Kiralamanın Küçük ve Orta Ölçekli İmalat İşletmelerinin Finansal Performansı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 17, 1–24

Yıldız, F., Kara, E. ve Yanık, A. (2014). KOBİ-TFRS'ye Göre Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 461–478.

Türk Dil Kurumu “Leasing” Erişim Tarihi: 18.10.2017.

Yılmaz, E. ve Aslan, T. (2017). Vakıflardan Kiralanan Gayrimenkullerin Üçüncü Bir Kişiye Yeniden Kiraya Verilmesinin Muhasebe Standartlarına Göre Muhasebeleştirilmesi. *Journal of Business Research - Turk*, 3(9), 231–237.